

HEYDƏR ƏLİYEV

VƏTƏNƏ HƏSR OLUNMUŞ ÖMÜR

siyyətlər, sənət ustaları, elm xadimləri, mədəniyyət adamları dünyada tanınmağa başladı. Bunlardan Q.Qarayevin, F.Əmirovun, Niyazinin, T.Salahovun, T.Nərimanbəyovun, R.Behbudovun, M.Maqomayevin, A.Məlikovun və digərlərinin adlarını çəkmək olar. Azərbaycan Heydər Əliyevin simasında SSRİ-ni dünyanın bir çox ölkələrində - Meksikada, Bolqarıstanda, Efiopiyada, Vyetnamda, Fransada, Almaniyada, Kubada, Asiya, Afrika, Avropa və Amerika ölkələrində təmsil etməyə başladı.

Heydər Əliyev xalqa yaxın olmaq, onun vacib problemlərini bilmək, bunları həll etmək üçün sadə insanlarla ünsiyyəti nəzərdə tutan və "cümə günləri" adlanan tədbirləri həyata keçirməyə başladı. Həmin günlərdə respublikanın bütün strukturlarının rəhbərləri xalqın nümayəndələri ilə görüşür, onların problemləri ilə maraqlanır, bacardığı yardımı göstərməyə çalışırdılar. Görüşlər məktəblərdə, poliklinikalarda, ali məktəblərdə, zavod və fabriklərdə keçirilirdi. Sadə insanlar rəhbər şəxslərlə tam bərabər səviyyədə söhbət edir, onları maraqlandıran bütün sualları verirdilər. İnsanların həyatında baş verən dəyişikliklər, onların problemləri həmişə Heydər Əliyevin diqqət mərkəzində olurdu. Bu görüşlər bir neçə saat davam edirdi; adətən saat 14:00-dan 19:00-a qədər. Bu zaman heç bir formallığa, rəsmiyyətə, qabaqcadan planlaşdırılmış tədbirlərə yol verilmirdi. Məsələn, zavodda olanda, Heydər Əliyev ilk bir neçə saat ərzində sexləri gəzir, fəhlələrin iş şəraiti ilə tanış olur, onlarla söhbət edirdi. Bundan sonra hamı birlikdə bir otağa yığılır, işçilər ona saatlarla sual verir, o isə məmnuniyyətlə sualları cavablandırır. Burada maraqlı bir hadisəni yada salmaq yerinə düşər. Bir dəfə Bakının quru transformator zavodunda görüş keçirilirdi.

Qeyd edim ki, zavodun sexləri bir-birindən kifayət qədər aralı məsafədə yerləşirdi və həmin gün güclü yağış yağırdı. Heydər Əliyev üç saat ərzində sexləri gəzdikdən və fəhlələrlə söhbət etdikdən sonra zavodun klubuna yığılmış kollektivlə görüşə getdi. Ümummilliyet lideri yağışın altında tamamilə islanmışdı və biz ona çay içməyi təklif etdik. O isə belə cavab verdi: "Sən zalda olanlara da çay ver, əgər versən, mən də içəcəm". Təəssüf ki, biz bunu edə bilməzdik. Çünki zalda beş yüzdən artıq adam vardı. Görüş isə daha bir neçə saat davam etdi.

Dahi lider hər yerdə, hər zaman həqiqəti və səmimiyyəti yüksək qiymətləndirirdi. Xatırlayırıq ki, Bakının keçmiş Əzizbəyov rayonundakı müəssisələrdən birinin yoluna Heydər Əliyevin oraya gəlişindən bir qədər əvvəl asfalt döşənmiş, küçə işıqları düzülüşdü. Bunu dərhal hiss edən Heydər Əliyev rayon rəhbərliyinə ciddi xəbərdarlıq edərək onun səfərlərinə görə yox, sadə zəhmət adamlarının əziyyəti çəkməsinə imkan verməmək üçün abadlıq işləri aparmağı tövsiyə etdi.

Heydər Əliyev hər il ali məktəblərə daxil olan tələbələr və onların valideynləri ilə görüşlər keçirirdi. Həmin illərdə ali məktəblərə qəbulu bağlı kifayət qədər neqativ hallar var idi, belə hallara son qoymaq üçün Heydər Əliyev şəxsən qəbul imtahanları günü imtahanların gedişinə nəzarət edir, tələbələr və onların valideynləri ilə görüşürdü. Burada başqa bir epizodu qeyd etmək yerinə düşər. Hadisə Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında (İndiki Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) baş vermişdi. Heydər Əliyev akademiyanın binasından çıxanda sinəsində "Şöhrət" və "Vətən müharibəsi" ordeni olan bir nəfər Heydər Əliyevə yaxınlaşaraq dedi: "Əziz birinci katib, mən müharibə veteranıyam. Bu gün buraya nəvəmin qəbul im-

tahanları verməsi ilə bağlı gəlmişəm. Ümidvaram ki, o, müvəffəqiyyətlə imtahan verəcək", - demişdi. Heydər Əliyev isə ondan soruşmuşdu: "Sizdə bu əminlik haradandır ki, nəvəniz mütləq ali məktəbə daxil olacaq?". Müharibə veteranı: "Bu əminliyi bizə siz vermişsiniz. Biz ədalətə inanırıq. Əgər imtahanları verə bilməsə, demək, hələ hazır deyil". Həmin abituriyent həqiqətən də qəbul imtahanlarını müvəffəqiyyətlə verib, bir neçə ildən sonra akademiyanı bitirərək neft sahəsində aparıcı mütəxəssislərdən biri oldu.

70-ci illərdə Heydər Əliyev ilk növbədə cəmiyyətdə artıq verdişə çevrilmiş halların aradan qaldırılması üçün Heydər Əliyevin göstərişi ilə Bakı Dövlət Universitetinə bir neçə illiyə Daxili İşlər Nazirliyi, prokurorluq, Ədliyyə Nazirliyi və s. orqanların rəhbər işçilərinin övladlarının qəbulu dayandırıldı. Başlıca məqsəd ondan ibarət idi ki, hüquq-mühafizə orqanları daha istedadlı və sadə insanlarla içindən çıxmış kadrlarla təmin olunsun. Təsədüfi deyildir ki, hazırda respublikanın tanınmış hüquqşünasları məhz 70-80-ci illərin məzunlarıdır.

Ali məktəblərə qəbulun düzgünlüyünə və obyektivliyinə əmin olmaq üçün Heydər Əliyev keçmiş SSRİ respublikalarında ilk rəhbərlərdən idi ki, hər ilin avqust ayında ali məktəblərə qəbul olan abituriyentlər və onların valideynləri ilə şəxsən görüşürdü. Belə görüşlər zamanı Heydər Əliyev insanlarla dialoqda olur, həqiqəti deyir və düzgünlüyü öyrədirdi. Məhz həmin illərdə çirkin əməllərlə məşğul olan ali məktəb rektorları, professorlar və s. öz rüşvətçilik əməllərinin cəzasını həbsxanalarda çəkməli olmuşdular.

Təsədüfi deyildi ki, bu tipli görüşlər bir qayda olaraq uzunmüddətli xarakter daşıyır, söhbətdən sonra Heydər Əliyev valideynlərlə birlikdə saatlarla qəbul imtahanlarının gedişini izləyirdi. Heydər Əliyev insanlarla dialoqa girmək, onların qəlbini ələ almaq sahəsində xüsusi istedadla malik idi. O, ciddi və tələbkar olduğu qədər də sadə xalq yumorunu, zarafat etməyi xoşlayırdı. Bir dəfə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (keçmiş V.İ.Lenin adına API) həyatında olarkən camaatla görüş-dükdən sonra toplaşanlara müraciət edərək "mənə imtahanla və ya şəxsi məsələlərlə əlaqədar sualı olan varmı?!", - deyə soruşdu. Yaşlı 60-a yaxın olan bir nəfər kişi ulu öndərə yaxınlaşaraq "yoldaş birinci katib, mənim sizə şəxsi xahişim var, lakin təklildə demək istəyirəm", - deyə müraciət etdi. Kişi danışıqdan hərdən gülümsədiyi üçün onun ağzından başdan-başa metal dişlər atrafdakıların və Heydər Əliyevin diqqətini cəlb etdi. Heydər Əliyev gülə-gülə: cavan oğlansınız, ancaq dişlərinizin hamısını metallamısınız - deyə zarafat etdi və siz öz xahişinizi hamının yanında edin, onda mən də verdiyim sözə əməl etməli olaram, dedi.

Heydər Əliyevin "Ədəbiyyat qəzeti"ndə "Qoy ədalət zəfər çalsın!" sərlövhəli müsahibəsi keçmiş ittifaqda böyük sensasiya yaratmışdı. Dahi Nizaminin poeziyasından götürülmüş həmin qərböyümlü sözlər "Ədəbiyyat qəzeti"nin səhifələrində bütün SSRİ-ni dolaşmışdı, çünki müsahibədə ilk dəfə açıq şəkildə sosializmin bəlalardan - korrupsiyadan, rüşvətçilikdən, ədalətsizlikdən və digər sosial bəlalardan bəhs olunurdu.

(davamı növbəti saylarımızda)

Ağalar ABBASBÖYLİ,
Bakı Dövlət Universitetinin
kafedra müdiri, professor.

Cəmiyyətin inkişafının müxtəlif mərhələlərində elə fenomenal şəxsiyyətlər yetişir ki, onlar öz xalqının və ya bir neçə xalqın taleyini dəyişdirə bilirlər. Başarıya bir neçə xalqın taleyini dəyişdirən aqli, enerjisi ilə seçilən kifayət qədər şəxslər mövcud olmuşdur.

Bunlardan H.Y.Sezar, Makedoniyalı İsgəndər, Siseron, Herodot, Nastrodamus, Napoleon, Şah İsmayıl Xətai, Babək, Nizami, Nəsimi, Heyne, Höte, De Qoll, Çorçill, Ruzvelt, Atatürk, Den Syaopin, Ç.Neru, M.Qandi, K.Adenauer və digərlərinin adlarını çəkmək olar. XX əsrin yetişdirdiyi dahi şəxsiyyətlər sırasında Azərbaycan xalqının dahi lideri Heydər Əlirza oğlu Əliyevin adını fəxrətlə çəkmək olar.

Heydər Əliyev haqqında çox deyilib, çox yazılıb. Lakin bunların hamısını dənizdə bir damla adlandırsaq, səhv etmərik. Zaman belə insanları zərurət yarandıqda yetişdirir və onların fəaliyyəti məhz bəşəriyyətin inkişafına yönəlir. Heydər Əliyev bütün həyatını xalqına, onun inkişafına və rifahının yüksəldilməsinə həsr edib.

Ulu öndər xalqının ən çətin məqamlarında cavabdehliyi öz üzərinə götürərək bütün problemləri həll etməyə nail olmuşdur. Xalqına arxalanan Heydər Əliyev millətini inamla irəli aparmış, onu səriştəsiz liderlərin saldıdığı çətin vəziyyətdən çıxara bilmişdi.

Heydər Əliyev kimi şəxslər haqqında deyilən bir fikri vurğulamağı özümə borc bilirəm: "Dayaq nöqtəsi verin, o bütün Yer kürəsini çevirsin".

Heydər Əliyev siyasi fəaliyyətə ilk dəfə 1969-cu ildə başlamışdır. O dövrdə dünyanın ən güdrətli dövlətlərindən olan SSRİ-də cəmiyyət üzərində eksperimentlərin keçirildiyini və bunun nəticəsi olaraq cəmiyyətin daha dərin və geniş miqyasda deqradasiyaya uğramasını vurğulamaq zəruridir. Bu prosesdən Azərbaycan da kənar qalmadı. Belə çətin məqamda Heydər Əliyev Azərbaycanda siyasi arenaya qədəm qoydu və xalqının bütün çətinliklərini boynuna götürməkdən çəkinmədi. Çünki Vətəninin, xalqının taleyi onun üçün hər şeydən üstün idi. Elə buna görə də o, xalqına xidmət etməyi ən ali məqsəd kimi qarşısına qoydu, xalqını irəliyə aparmaq üçün özündə güc tapdı.

1969-cu ilin avqustunda Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin plenumunda

Heydər Əliyevin çıxışı sovetlər birliyini kökündən silkələdi. Onun fikirləri təkcə Azərbaycanda deyil, sovetlər birliyinin ən ucqar yerlərində də bəyənildi. Məhz 1970-80-ci illərdə - Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrdə Azərbaycan dünya ictimaiyyətinin diqqət mərkəzində oldu. Vyetnamın, Çinin, Misirin, Perunun, Portuqaliyanın, Almanyanın, Finlandiyanın, Əlcəzairin və digər dövlət rəhbərlərinin ölkəmizə səfərləri məhz həmin dövrə təsadüf edirdi. Təsədüfi deyil ki, Heydər Əliyevin dahiliyi sovetlər birliyinin rəhbəri L.İ.Brejnevün üç dəfə Azərbaycana səfərə gəlməsinə şərait yaratdı. Bu səfərlər qısa zaman kəsiyində durğunluğun mənəfinədən yaxa qurtarmış Azərbaycan xalqının məniyyətini, qürurunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Azərbaycan xalqının, onun layiqli övladı Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərliyi dövründə Azərbaycan tikinti meydançasına çevrildi. Ölkəmizdə yüzlərlə məktəb, uşaq bağçası, xəstəxana, muzey, teatr, zavod və fabrik tikilməyə başladı. Bakıda, Gəncədə, Sumqayıtda, Mingəçevirdə, Əli Bayramlıda, Şamaxıda, Lənkəranda, Astarada, Şəkiddə, Qazaxda, Zaqatalada, Salyanda nəhəng müəssisələrin əsası qoyuldu. Azərbaycan xalqının yetişdirdiyi istedadlı şəx-